

S6E10. Joe Simpson: Dinglede i reb over afgrunden

Det er 1985. To engelske bjergbestigere er rejst til Peru for at klatre det 6300 meter høje bjerg Siula Grande i Andesbjergene.

"We were fairly irresponsible. We didn't give a damn about anyone else or anything else, and we just wanted to climb the world. And it was fun. It was just brilliant fun."

De to er drevet af at træde helt derud, hvor intet andet menneske nogensinde har været før. Målet er at bestige bjerget fra vestsiden som de første. Men alt går galt, og historien er siden blevet en af de mest berømte lejrballshistorier blandt bjergbestigere.

Vi befinder os på en bjergside i snestorm. Det er isnende koldt. Minus 20 grader. Simon sidder i dyb sne og forsøger at holde sin ven i et reb over afgrunden. Der er langt ned. Ingen af dem kan se, hvor de er. Ingen af dem kan høre hinanden. Joe har brækket benet. Hans underben er faktisk gået gennem hans knæskal, og han lider af akut angst. Det er en forfærdelig scene. De har siddet der i en time nu, og lige så stille kommer Simon i tanker om, at han har en lommekniv.

Du lytter til Den Yderste Grænse. Jeg hedder Bjørn Harvig. I denne sjette sæson dykker vi ned i de mest utrolige overlevelseshistorier på ekspeditioner og blandt eventyrere. I dag skal vi stifte bekendtskab med en af de mest berømte bjergbestigerhistorier. Og til at hjælpe mig har jeg min gode kammerat i Eventyrernes Klub, Henrik Egede Lassen. Velkommen, Henrik.

Tak!

Du er naturfotograf med talrige rejser på alle kontinenter, både over og under vand. Og så har du mødt dagens hovedperson - eller en af dem - bjergbestigere Joe Simpson, hvis egen stemme vi hørte indledningsvis. Henrik, du har jo mødt Joe. Hvad snakkede I om?

Jamen, vi snakkede mest om, hvad vores mødre tænkte, når vi var afsted, fordi vi begge to jo har været i mange forskellige områder, hvor man ikke kunne kommunikere. På det her tidspunkt i 80'erne og starten af 90'erne var der jo ikke satellittelefoner eller no-

get som helst, så når man var væk, så var man vitterlig væk. Og det, som Joe sagde, det var, at hans mor var meget bekymret - og som man kan høre lidt senere: Med god grund!

Herligt. Du står foran selveste Joe Simpson og kan spørge ham om tusind ting, og så spørger du, "Hvad tænker din mor, når du er afsted." Ha ha! Henrik, fortæl, hvad disse to englændere, Simon og Joes, plan var i Peru.

Planen var at bestige Siula Grande fra vestsiden. Mange havde forsøgt, men ingen var lykkedes endnu. Så det ville simpelthen blive en førstebestigning. Og begge var unge og ambitiøse. Joe var 25, og Simon var 21. Så de var meget fandenivoldske og havde besluttet sig for, at de ville gøre det alpint, det vil sige ikke noget med faste reb eller bærrere eller noget, som man ellers kender fra for eksempel de store Himalaya-ekspeditioner. Men simpelthen: alt hvad de skulle bruge på bjerget havde de med i deres rygsæk.

Hvordan er deres erfaring? Har de besteget store bjerge før?

De har aldrig været i så store bjerge før, men de har været på flere ekspeditioner i Alperne. Og Joe har faktisk haft en virkelig cliffhanger, fordi på et tidspunkt på Les Drus i Frankrig knækker hele klippesiden, han hænger fast i, og det hele vælter ned, og det er lige før, han også selv ryger med sammen med sin makker. Og de ender med at blive hentet med helikopter. Så han har allerede på det tidspunkt ligesom ry for at være lidt fandenivoldsk. Men han fortsætter ufortrødent, for han elsker bjergene.

Så kommer de, så vidt jeg husker, frem til denne her... De bygger en eller anden form for basislejr. Der er også en tredje mand med...

Ja, Richard Hawking er en backpacker, som de møder i Lima, og han tager med for at passe på lejren. Og de slår lejr der, hvor muldyr ikke kan komme længere, så det ligger ved foden af bjerget tæt på en smuk sø omgivet af de her næsten 7.000 meter høje tinder. Meget, meget smukt sted.

Og hvorfor er bjerget så svært? Hvorfor har der ikke været nogen der før? Ved du noget om det?

For det første er det jo meget afsides, og specielt på dette tidspunkt, og for det andet er det stejlt, og Andesbjergene er kendt for, at puddersneen på en eller anden måde hænger fast mere lodret end for eksempel i Alperne, hvor det sjældent er mere end 40 grader, og så falder sneen ligesom af. Så det er teknisk virkelig, virkelig svært.

Og hvad er så deres plan, Henrik? De laver denne basislejr. Du siger, at de klatrer alpin stil, så de skal ikke op at bygge nogle andre lejre oppe på bjerget?

Nej, altså de skal have det hele med og gøre det i ét hug. Det vil sige for at spare vægt... Og på det her tidspunkt er udstyret ikke særlig godt. Så for at spare vægt har de ikke taget telt med. De har nået kogegrej med. De har nogle reb, og så har de selvfølgelig soveposer. Men planen er at sove i snehuler og gøre det på to eller tre dage. De har nemlig ikke gas til mere.

Lad os komme afsted med de to gutter og komme op ad bjerget. Er der nogle højdepunkter, du husker?

Indledningsvis starter de med at blive akklimatiseret. Og tricket er jo, når man er i sådan nogle nye områder, at kravle så højt op, man kan, men sove nede, så kroppen ligesom vænner sig til højderne. Og man skal ikke meget mere end 4000 meter, før man virkelig kan mærke, at luften er tynd. Og det går godt. De føler sig begge stærke og overskudsagtige, og så tager de ellers af sted på turen. Ingen af dem har jo set bjerge, der er så store, og noget af det, der virkelig kommer bag på dem, er, hvor lodret og teknisk svært det er. Jeg synes, det, der virkeligt har gjort indtryk på mig, er, hvor helt igennem ekstremt det er at isklatre så mange meter op uden at kende ruten. Der er jo mange af de store bjerge i dag, der er nogle etablerede ruter, og så ved man ligesom, at når man kommer hertil, så skal man til højre eller venstre eller et eller andet. Her rager de rundt i blinde. Og det bliver så koldt, altså de her minus 20 grader, at når de sveder på kroppen, så dannes der ligesom sådan et ispanser uden på deres kroppe, så de har svært ved at bevæge sig. Altså den dér følelse af, at det er så ekstreme forhold, at hvis du tager handsken af i et kort øjeblik, så risikerer du simpelthen at få forfrysninger. Og det er jo det, de gør flere steder. Så det er virkelig den yderste grænse et eller andet sted. Så... I løbet af tre dage når de toppen. Det er specielt det sidste stykke exceptionelt svært. Det er dyb sne og masser af steder, hvor der er smålaviner og isstykker, så de

har både isøkser med, men de har også mad og kogegrej og hele molevitten som nævnt. Men fordi det er teknisk sværere, så begynder de at løbe tør for både gas og dermed også muligheden for at lave mad og vand. Og når man sådan nogle steder, så tager det lang tid at lave vandet. Altså, sne er jo et enormt svært materiale at have med at gøre. Man skal samle meget sne for bare at få, hvad der svarer til en kop. Så det tager dem jo adskillige timer hver eneste dag bare at få drikke nok. Og det er nok en af de helt store, klassiske fejl, de laver: Det er nemlig ikke at have gas nok med og ikke at prioritere at drikke frem for alt. Så da de når toppen, er de stærkt udmattede.

Hvordan har de overnattet på vej op?

De har sovet i snehuler. Og når man ligger i sådan en snehule, så kan det jo se meget hyggeligt ud på billeder. Men når der er minus 20 grader udenfor, og det begynder at blive lidt varmt inde i snehulen, så bliver man fugtig...

Ja, den må nærmest falde lidt ned over én, når man ligger der?

Ja, de finder nogle forskellige steder. Et af stederne finder de sådan en rigtig stor luksushule, som fungerer rigtig, rigtig godt. Men det er jo på et tidspunkt også, hvor man har sådan nogle gammeldags Karimat-liggeunderlag, som er lidt klumpede med det, så man ligger jo ikke supergodt. Men ikke desto mindre: De klør på. De sover ikke særligt meget, de klatrer på livet løs, og de når toppen som de første nogensinde fra den rute.

So far so good.

Ja.

Og så skal de ned, Henrik.

Ja. Og Joe har det sådan lidt med de dér toppe, at et eller andet sted er han jo meget ambitiøs og vil gerne nå toppen, men samtidig ved han også, at omkring 80 procent af ulykkerne sker på vej ned. Så han føler sig sådan lidt utryg. Og i et kort øjeblik tænker han, "Gud ved, om det overhovedet er umagen værd at nå op til toppen."

Henrik, hvorfor er det sådan?

Formodentlig af flere årsager, men én af tingene er, at der er mange, som har svært ved at lade være med... Der er mange, der har svært ved at vende om i tide, så folk presser sig til det yderste for at nå toppen. Og for det andet, så er folk jo trætte, når de når så langt. Så de er udmattede og måske sultne og mangler simpelthen det fornødne overskud til at komme helskindet ned.

Ja, og mad og vand, måske.

Ja, ja. Og nogle gange er det jo sådan nogle basale ting, som at én snubler eller et eller andet i den stil. Og der skal man vide, at når man er på sådan en bjergside, så er de jo bundet sammen i et reb, så man er jo også enormt afhængig af den tillid, der skal være imellem folk. Det er jo virkelig navlestrengen, som gør, at man overlever. Fordi hvis der er én, der laver en fejl, så kan man rive den anden med ned. Det er jo dødeligt alvor. Det er virkelig på kanten af virkeligheden.

Der er ikke ruter, der er blevet ført på forhånd osv.

Der er ingenting at sætte sig fast i, og der er heller ikke mulighed for at hente hjælp. De har jo ingen satellittelefoner. Der er jo simpelthen ikke noget som helst, der kan gøre. Så hvis et eller andet går galt, hvis de for eksempel brækker benet, så er de dødsens.

På vej ned, Henrik, hvad sker der dér?

På vej ned bliver de overrasket af, at det faktisk tager længere tid at komme hen til dér, hvor de gerne vil komme ned af bjerget igen. Så der er sådan en lang kamp, hvor de går. Og på et tidspunkt går Simon hen og ser, hvor kanten er. Han kan ikke rigtig se det, fordi det er lidt uklart, og der er sne og tåge og voldsomt vejr. Og så styrter hele snesiden ned lige under ham, så han simpelthen hænger over tusind meter i frit fald, men han hænger i rebet. =g man skal jo vide, at de her reb er jo på størrelse med en tommelfinger. Altså, de er jo ikke tykke. Men Joe er i en situation, hvor han heldigvis kan holde ham. Og Simon klatrer op igen og siger til Joe, "Nu har jeg fundet dér, hvor kanten er." Fordi de var faktisk desorienterede og vidst ikke, hvilken vej de skulle ned.

Det må man sige! På den mest hardcore måde.

Jamen, det er jo englændere, og de er jo sådan lidt underspillede, og det kan man godt fornemme.

Men den eneste årsag til, at Simon ikke ryger nærmest en kilometer ud over klippen, det er simpelthen, fordi Joe holder ham.

Så det er jo en af de dér "tæt på"-situationer, som bjergbestigere jo ofte har mange af. Ikke desto mindre så bevæger de sig nedad, men nu er de trætte, de er sultne, og de har ikke mulighed for at lave mad. Så sover de en sidste nat. De har altså været i gang i tre dage. På dag fire bliver det snestorm. De ender med at kravle ned ad bjerget. Det bliver mørkt, og det bliver pludselig rigtig lodret.

På et tidspunkt er Simon ligesom på vej hen til Joe, samtidig med at Joe er på vej til at klatre ned ad den her isvæg. Og Joe slår sin isøkse ind for ligesom at høre, hvordan isen gør, og han synes ikke, det lyder godt. Der er et eller andet galt. Så han tager isøksen ud igen. Og i det han tager den ene isøkse tilbage, så den anden isøkse... Tricket er jo, når man hænger på sådan en bjergside, at man skal hvert fald have to hænder og en fod eller to fødder og en isøkse i væggen, så man kun bevæger et lem ad gangen. Ikke desto mindre: Idet han ligesom har den ene ude, så bryder isen, og så falder han baglæns. Næsten en hel reblængde, det vil sige 45 meter, ryger han bagud og ryger ind i klippevæggen, og underbenet bliver så som nævnt i indledningen presset op igennem hans knæ.

Hold da kæft!

Han krøller sig lidt sammen og ligger og er desorienteret og har en enorm smerte i hof-ten, men er ikke rigtig klar over, om hans ben er brækket, eller hvad der er sket. Det eneste, han mærker, er, at han bliver lidt våd, der hvor knæskallen er. Og så tænker han, "Måske er det ikke så slemt." Han håber på det bedste. Så han rejser sig op og mærker så en ekstrem smerte, falder sammen igen, og så ligger han der som et såret dyr på klippesiden.

"This pain came flooding down my side, and my knee was very, very, very painful. The impact drove my lower leg straight through my knee joint. As the bone went into my femur, it split the tibial plateau straight up and carried on up. Quite wild the pain... I could-

n't cope with it at first. I just breathed a lot. And it started to go. And I can remember looking across to the west and seeing that we were level with a summit, so I had a height gage of where we were. And I just thought, "Fuck! I can't have broken my leg. If I have broken my leg I'm dead."

Hvordan kunne han falde så langt? Jeg troede, de skulle sikre hinanden. Er det, fordi - som du fortæller - at Simon er på vej ned til ham, så rebet er løst.

Ja, desværre. Så det er simpelthen en kommunikationsfejl. Og Simon kommer så ned til ham. Han undrer sig jo lidt, Simon, over, hvor Joe er blevet af. Og det blik, som Joe sender ham, siger tusind ting på én gang, nemlig blandt andet at Joe godt ved, at nu er det slut. Der er ingen måde, han kan komme ned fra bjerget på egen hånd. Og Simon er stille. Og Simon siger, "Er du okay?" Og i et kort øjeblik overvejer Joe faktisk at sige, "Jeg har det fint." Men så siger han, "Jeg har brækket benet." Og Simon beskriver Joes ansigt som værende total angst, panik, skræk. Der sker så mange ting i deres begges hoveder. Og det, som Joe frygter, det er jo i virkeligheden, at Simon siger, "Okay. Ingen problemer. Jeg går lige ned og henter hjælp," velvidende, at der ikke er nogen hjælp, men det ville kunne redde Simons liv. Simon er lidt stille, men kort efter beslutter han sig faktisk for at hjælpe Joe. De finder ud af at binde to 45 meters reb sammen til ét. Simon har en rebbremse, som gør, at han kan fire Joe ned. Men problemet er, at når de kommer til knuden mellem de to reb, så skal Joe rejse sig op, og det er jo problematisk, når benet er brækket. Ikke desto mindre går de i gang med det samme. Simon firer Joe ned, så hurtigt han overhovedet kan, fordi de ved, at det er et kapløb om tiden. De skal simpelthen så langt ned som overhovedet muligt, inden det bliver helt mørkt, og de begge to dør af kulde.

Som mørket kommer både med en kulde, men også med at de ikke kan orientere sig længere.

Ja, lige præcis. Så Joe bliver rasende over, at Simon firer ham så hurtigt afsted, selvom han godt ved det. Fordi undervejs når Joe begynder at kure... Joe ligger på maven med isøkserne klar til at bremse. Men benet kommer med jævne mellemrum til at ramme klippestykker. Og tanken om, hvor ondt det må gøre at ligesom igen få vredet det hele løs... Knoglerne knirker, og han ved ikke, om blodet sprøjter, for han kan jo ikke tage tøjet af i de her kuldegrader. Det må være forfærdeligt. Men de gentager processen syv

gange. De er næsten nede. Og Joe begynder at tænke på, at måske har de alligevel en chance... Så rutsjer Joe ud over en klippeside. Og fordi de er så langt væk fra hinanden, de her næsten 90 meter, så kan de jo ikke råbe til hinanden i snestormen.

Nu tror jeg, vi er dér i den scene, du startede med, Henrik. Kan det passe?

Lige præcis.

Han hænger ud over den her klippe, det her drop.

Og det er jo helt symbolsk et eller andet sted, at Simon kan ikke se, hvor Joe er, og Joe kan ikke signalere til Simon, at han reelt hænger i fri luft. Joe ender nemlig med at hænge fem meter fra klippevæggen i den her gigantiske snestorm, mørke og kulde, og han råber bare. Han prøver alt muligt. Og Simon - omvendt - sidder jo på denne her klippehylde i løs sne og kan ikke hive Joe op.

Og er bange for selv at rutsje udover, måske?

Ja, det er jo det. Hele tiden, lige så stille bliver han trukket hen mod afgrunden selv. Man kan jo ikke forestille sig et værre dilemma.

Og Simon, der sidder deroppe, ved heller ikke, hvor langt der egentlig er ned dér, vel?

Han ved ikke engang... altså, han forstår ikke, at Joe ikke rejser sig op og aflaster ham, så knuden kan komme igennem rebbremsen. Så det er jo en forfærdelig situation.

Hvor længe hænger de dér?

Ifølge deres eget udsagn - det kan jo være svært at bedømme tiden, når man er i så ekstrem en situation - så er de der i alt fald over en time. Men Joe prøver på et tidspunkt at lave et knudesystem, så han ligesom kan kravle op for at komme i sikkerhed. Først prøver han faktisk på at gynges ind mod klippevæggen, hvilket også må have gjort exceptionelt ondt. Men det kan han ikke. Så prøver han at kravle op af rebet, men han har frosne fingre. Og Simon, i øvrigt, har to fingre, der er gået frost i. Altså, det vil sige, de begynder at blive sorte, de kan ikke rigtig bruges og er følelsesløse. Så stakkels Joe

taber den ene af de her snore, som han ellers skal bruge til at kravle op af. Og så ved han bare ikke, hvad han skal gøre. Så det er ligesom stale mate. Ingen af dem kan komme ud af situationen. Og tiden går. Og de bliver begge mere og mere desperate. Og Joe ved jo reelt ikke, hvor mange meter der er under ham. Han ved bare, at han hænger over afgrunden. Det er mørkt, og han ved, der er en gletsjer nede under ham. Og det at faldt ned i en gletsjer i sig selv er jo heller ikke godt, fordi enten rammer man noget, der er hårdt, eller også forsvinder man direkte ned i en gletsjerspalte.

Ja, sandsynligheden for at overleve sådan en omgang er jo ekstrem lille. Men man kan sige, at det, der er forskellen mellem Joe og Simon, det er, at Simon er endnu højere oppe. Så hvis han ryger ud, så vil de begge to formentlig dø. Så hvad skal de gøre?

Ja, nu er der eddermame suspense på!

Og det er jo i det øjeblik, at Simon kommer i tanke om sin lommekniv. Så med de her frosne fingre, han kan næsten ikke holde fast om kniven, så tager han beslutningen og skærer rebet over. Og Joe falder.

Henrik, ved vi, hvor langt han falder?

Sådan som jeg husker det, så falder han cirka 30 meter ned og lander oven på gletsjeren, men ligesom et sted, hvor der er lidt blødt, så han ryger igennem isen og falder ned i en gletsjerspalte og lander ligesom på en hylde af is uden at vide, hvad det er, der er sket. Han ved ikke, om det er Simon, som pludselig er røget med, og han måske er død. Han ved heller ikke, hvordan han skal komme ud. Han besvimer. Og da han vågner op, så forsøger han at kravle ud på forskellig vis. Det er jo i sig selv bare det at komme ud af en gletsjerspalte... Altså, når man er inde i en gletsjer, så er der jo koldt, og der er mørkt, og der er faktisk også uhyggeligt. Og gletsjere er jo lidt levende i det, man kan høre, at de knirker og knager. Og hvis man har brækket benet, og det er bælg-ravende mørkt, kan jeg næsten ikke forestille mig noget værre sted at være.

Henrik, han begynder at fire det her reb ind til sig og ser så...

Ja, pludselig går det op for ham, at rebet er skåret over. Og så tænker han, "Jamen, det er jo det eneste logiske. Forhåbentlig betyder det, at Simon er i live. Måske kan Simon komme ned og hjælpe mig."

Så han bliver ikke vred? Han føler sig ikke efterladt?

Nej, overhovedet ikke. Ikke som det er beskrevet. Tværtimod så fylder det ham med glæde, fordi han ved, at nu er der alligevel håb for, at han kan blive reddet selv.

Men det her vender vi tilbage til. Det kommer til at blive et exceptionelt vigtigt emne senere at skære rebet på sin klatremakker og sin gode ven. Tænker han over, om han nu skal dø?

Han er overbevist om, at han skal dø. Han beskriver det, som om han ligesom tænker, "Jeg skal dø, men jeg vil simpelthen ikke dø hernede i det her mørke." Han synes, der er så uhyggeligt, så han vil dø i solskin. Han vil ud af gletsjeren. Han aner bare ikke hvordan.

Nu begynder denne her endeløse kamp for at overleve og også for at komme ud af gletsjeren. Ved vi, hvad der sker med Simon i mellemtiden?

Simon ender med at lave en overnatning på bjerget til, og så kravler han simpelthen ned lige så elegant. Joe, til gengæld, forsøger gentagne gange at komme ud af gletsjeren, men kan ikke. Det er simpelthen for stejlt. Og så er hans frygt jo, at hvis han dør dernede, så der ingen, der vil vide, hvad der er sket med ham. Og til sidst så giver han simpelthen op. Så bestemmer han sig for, "Okay. Der er ikke andre udveje." Det ironiske er nemlig, at Simon har skåret rebet på midten, så de har begge to 45 meter reb med sig. Og de 45 meter bruger Simon til selv at komme ned. Men Joe bruger det til at fire sig ned i bunden af gletsjeren. Da alt håb er ude... Og det er jo noget af det, man kan tage med som læring omkring det her, det er: I stedet for bare at give op, så bliv ved med at søge efter muligheder. Og da der ikke er andre muligheder end at gå ned, så er det det, Joe gør. Det synes jeg virkelig er tankevækkende, fordi det er jo det modsatte af, hvad man umiddelbart tænker er fornuftigt, når man er i en gletsjerspalte.

Men også et kæmpe gamble, fordi hvis han kommer ned, og den er lukket den dér gletsjerspalte...

Det er jo det. Og han bestemmer sig faktisk for, at han ville ikke lave en knude for enden, så han kan blive hængende. Så vil han hellere falde frit. Fordi nogle gletsjerspalter kan jo være flere kilometer dybe. Så han tænker, at tanken om at ligge og dø langsomt, måske fire-fem dage, det går ikke. Så er det bedre at dø i faldet.

Så han begynder stille og roligt at fire sig længere ned i gletsjerspalten uden at vide, hvor dybt der er, og hvad der er dernede. For han indser, han kan ikke klatre op igen.

Nej, det er det. Point of no return.

Hold da kæft! Hvad sker der så?

Og han har jo stadigvæk et brækket ben og enorme smerter. Og han har ikke spist meget, meget længe, og han er ekstremt tørstig. Og han kan høre vandet, men han kan ikke se det, så han ved ikke, hvordan han skal få noget væske, og det er ved at drive ham til vanvid. Men han er stadig klar i hovedet. Så kravler han ned i bunden, og så finder han faktisk ud af, at der er en åbning. Og omkring klokken et den følgende dag, kommer han ud i sollyset. Og han griner manisk. Altså det er ligesom, "Wauw! Jeg fik en chance til. Det er katten med de ni liv. Wauw! Tænk, at det lykkedes." Det i sig selv burde jo være umuligt. Bare at falde ned i en gletsjer i sig selv er jo ekstremt nok, men så at kravle ud nede fra bunden. Han har fundet et sted, hvor gletsjeren åbner sig ud i det her store gletsjerlandskab. Og i det han kravler ud derfra og ligger og sunder sig, så opdager han Simons skridt eller spor i sneen. Og så ved han jo pludselig, hvilken vej han skal.

What's the chance?

Jamen, det er helt vanvittigt. Han har omkring ti kilometer hjem.

Henrik, vi skal vende tilbage til Simon. For da Simon ligesom indser, at Joe formentlig er tabt... Beslutter han sig for bare at tage hjem, ned til base camp, eller at klatre ned for at se, hvor landede han? Det ville jo være et naturligt...

Simon kravler hen og kalder ned i gletsjerspalten, men de kan ikke høre hinanden. Og efterfølgende siger Simon jo, at han burde jo nok have kravlet ned og ledt efter ham eller på anden måde, men han indser simpelthen, at muligheden for at Joe har overlevet det her er nul. Så der er ikke andet for end bare at tage hjem og redde sig selv.

Og han kommer jo tilbage. Richard Hawking er stadig tilbage i base camp. Hvad fortæller Simon?

Simon fortæller det, som det er, at han var tvunget til... Altså, Richard Hawking ser en figur komme gående langvejs fra, og han har allerede dér en fornemmelse af, at der er noget, der er gået helt galt, fordi de har været flere dage væk end planlagt. Og så håber han faktisk, at det er Simon, fordi han synes ikke, Joe virker specielt imødekommende. Han er lidt for hård en nyser. Og Simon virker lidt mere omgængelig. Og så fortæller Simon, hvad der er sket. Og så beslutter de sig i fællesskab, fordi det giver jo ikke mening at tage Joes ting tilbage, så fordi det er så endeligt, så efter Simon er kommet sig, så begynder de at brænde Joes ting.

Ja, det kan jeg godt huske. Det er jo meget symbolsk.

Ja, det er virkelig symbolsk. Og Richard Hawking vil bare gerne hurtigt afsted, men Simon har ikke overskud til det. Han er helt færdig. Han beskriver den sidste nat, han har på selve bjerget i snehulen som værende ekstremt koldt. Og når man kender englændere, så har det været mere end bare ekstremt koldt. Det har virkelig været ubehageligt. Så han er færdig. Han ligger der og raller og gisper og tænker over det ansvar, han har nu. Hvordan skal han kunne fortælle det til Joes forældre, hvad det er, der er sket? Hvordan skal han leve med sig selv? Samtidig med at han godt ved, at han har gjort det eneste, som var teknisk muligt.

Så vi har to mand, der ligger i denne her base camp nede ved søen. Den ene vil gerne væk derfra. Den anden tænker, "Det har jeg ikke kræfter og overskud til nu." Og så har vi vores tredje mand, Joe, som lige er kommet ud af spalten.

Som netop er kommet ud i et gigantisk landskab af gletsjer med huller og ting og sager. Men på det her tidspunkt kan han se sporene, så han begynder bare at kravle lige så

stille. Foran gletsjere ligger der jo altid kæmpestore sten og klippestykker, og der er jo en kæmpe kraft i en gletsjer, så når den ligesom bevæger sig, så skubber den klipper og jord og alt muligt andet. Så det er jo et sindssygt svært terræn, han kommer til, da han endelig er ude af gletsjeren. Og selve ruten, han skal på, den er over 10 kilometer. Og altså 10 kilometer med brækket ben, når man i forvejen mangler væske og mad, det er jo slet ikke til at forstå overhovedet. Men han gør det, at han laver delmål. Og det er jo simpelthen det, der er tricket. Det er, at han siger til sig selv, "Jeg skal nå over til den sten inden for 20 minutter." Og hver gang han når et delmål, så bliver han lykkelig og glad. Og når han ikke når det, så bliver han rasende på sig selv. Så synes han, at han er en svækling og en tøsedreng. Og han ved godt, at for at overleve, så skal han ikke putte for mange følelser i det. Altså, det hjælper ikke rigtig at tænke over andet end næste lille delmål. Og det er det, der redder hans liv.

Jamen, fortæl om hans færd dernedad, fordi den har formentlig også nogle højdepunkter.

Ja, altså selve turen... Eller højde og højdepunkter... Han bliver mere og mere delirisk. Han bliver mere og mere skør. Han hører stemmer. Han finder noget vand og begynder at drikke. Men der er eksempler på, at folk, der er så desperate i den situation, faktisk dør af at drikke for meget vand. Men han kravler videre. Det tager ham tre dage.

Han rammer på et tidspunkt noget af denne her... sådan som jeg husker historien Henrik, så kommer han hen over den her gletsjer, og så er det lige pludselig ikke is men sten, han skal hen over.

Ja. Sten og klippestykker og ujævne områder, hvor det går ned, og det går op. Og hvis man kigger på kortet over selve ruten, så skal han faktisk lave et kæmpe stort u i forhold til hans lejr. Han kan ikke bare kravle direkte. Så han følger den rute, de har taget op, hvilket er en gigantisk omvej i virkeligheden, men altså det nemmeste. Og altså selv hvis man kravlede på Vesterbrogade herfra og til Rådhuspladsen, ville det være en lang tur. Så at kravle i det her ekstreme terræn er jo slet ikke til at fatte overhovedet.

Hvad gør han med benet? Har han mulighed for at åbne op og kigge på det eller passe på det på en eller anden måde?

Altså, normalt i sådan nogle situationer ville det jo give mening måske at sætte en skinne på. Det har han ikke. Der er ikke nogen træstykker eller noget som helst. Men han kommer i tanke om, at han har sit liggeunderlag, som er sådan en halvblød Karimat, så den vikler han rundt om. Han har også stadigvæk sin rygsæk med sin sovepose. Så alt det tager han med. Og han har lidt snoreværk, så han binder denne her Karimat rigtig hårdt fast, så han ikke skal bukke benet. Men hver gang han står på det, begynder det jo at bløde. Og formodentlig på det her tidspunkt har han mistet omkring en liter blod.

Så det begynder at blive kritisk.

Det er virkelig, virkelig kritisk. Så i starten bevæger han sig rimelig hurtigt, holder nogle pauser, bevæger sig videre. Han kører igennem natten. Han prøver at undgå at sove, fordi han ved, at hvis han lægger sig ind i soveposen, så vil han måske dø. Så kan det godt være, han ikke vågner op. Så fuldstændig manisk bevæger han sig ned mod lejren. Men som han kommer tættere og tættere på, tager længere tid. Og mens han kravler, begynder han at blive delirisk. Han får alle mulige mærkelige tanker. Og hvis man ser den dokumentarfilm, som jeg synes er virkelig, virkelig god, der hedder "Touching the Void" fra 2003, hvor både Simon og Joe fortæller om hele denne misere, så får man fornemmelsen af, at han kravler mod hjælp. Men hvis man læser bogen, som jeg synes er endnu bedre - virkelig velskrevet, der står det klart, at i virkeligheden så ville han bare ikke dø alene. Han vil dø i selskab med nogle mennesker. Han vil have noget liv omkring sig. Og hans problem er, at han ved jo, at hvis Simon når ned til lejren, og de tager afsted, så er løbet kørt. Han kan formodentlig måske, hvis han yder en ekstrem indsats, når lejren ved de andre, de dér ti kilometer væk. Men han kan ikke kravle videre.

Så der begynder jo at dukke to stemmer op på skuldrene her, Henrik. Altså, en eller anden stemme, der hele tiden siger til ham, "Måske er de der ikke, hvis du overhovedet kommer frem."

Det er jo det. Men også det her med, at det er et kapløb med tiden: Hver gang holder en pause, mister han chancen for at blive reddet. Det er jo forfærdeligt. Altså, det er jo det ultimative racerløb. Og han begynder også at blive delirisk. Og det værste, jeg tænker... Altså, han nævner selv flere gange, at det her med at være ved at dø... Det er jo ikke, fordi han bliver religiøs eller får en større indsigt. Han oplever bare noget, der er helt

igennem forfærdeligt. Det er det rene mareridt, og det kan man jo godt forstå. Men det værste mareridt, synes jeg, det må være, at han begynder at høre Boney M.

Musikken? Ha ha ha!

Inde i hovedet kører det. Han er meget tæt på sin søster, og hun har spillet et Boney M. nummer adskillige gange, som han hader. Men ikke desto mindre er det dét, der begynder at køre på hans hjerne. På alle tidspunkter af døgnnet hører han Boney M.

Det er som taget ud af en horror movie. Nu har du sendt mig det her nummer, inden vi mødtes i dag. Skal vi lige høre det, Henrik, så kan vi få det soundtrack på?

Ja, lad os gøre det!

"She looks like a sugar in a plum

Plum

Show me your motion

Tra la la la la

Come on show me your motion

Tra la la la la la

Show me your motion

Tra la la la la"

Henrik, man tror ikke, det er rigtigt. En mand, der ligger i den situation og position, som Joe Simpson gør, og har en indre Boney M.-koncert.

Jamen, det er så forfærdeligt. Altså i forvejen er Boney M. måske ikke lige det bedste, der kan ske for én.

Sådan en hardcore engelsk bjergbestiger, og så kører der det dér musik i baggrunden.

Indimellem bryder han også sammen og græder, og så siger han til sig selv, "Nej, jeg vil ikke være en tøsedreng. Jeg bliver simpelthen nødt til at yde en indsats." Og måske reflekterer det også lidt både hans opvækst med en far, der er i militæret, men også at han har været på kostskole. Og jeg tror... Altså, han er født i 1060, så engelsk kostskole

i 60'erne har ikke været for kyllinger. Så han er også en speciel personlighed. Men alligevel er det jo imponerende det her med først at krydse en gletsjer, som med to en halv kilometer lang og derefter skulle kravle over blokmark. Altså, alle ved, hvor svært det kan være at gå foran en gletsjer. Men at kravle igennem det der! Men det gør han ikke desto mindre. Det tager ham tre dage.

Hvad sker der tilbage i lejren? Ved vi noget om det? Hvad tænker Richard og Simon? De har jo brændt hans tøj og formentlig fuldstændig afskrevet deres kammerat.

Richard bliver ved med at presse Simon, og Simon bliver ved med at sige, "Nej, jeg orker simpelthen ikke at tage afsted." Fordi det, de skal gøre for at kunne komme ud derfra, er, at en af dem skal gå ned til den nærmeste landsby og hente nogle muldyr, så de kan få alt med. Og den todages rejse er så strabadserende for Simon, at han bliver ved med at udskyde det. Og det er jo det, der er heldigt for Joe.

Jeg kan ikke lade være med at sidde og tænke på, Henrik... Simon er formentlig fuldstændig - og det er jo klart - udmattet. Men jeg sidder og kan ikke lade være med at tænke på, at er en af årsagerne til, at han ikke vil ned fra bjerget også, at han ved, at han skal møde virkeligheden, når han kommer derned. Altså, han skal jo forklare folk, hvor er din kammerat, som du skar rebet på? Og Joes forældre ikke mindst. Siger han noget om det? Altså den dér samvittighed.

Han siger faktisk, at på et tidspunkt overvejer han lidt, om han overhovedet skal fortælle det, eller om han bare skal sige, at der er sket en ulykke. Og det kan man jo godt forstå et eller andet sted...

Altså opdigte en anden historie?

Ja, at Joe gled, mens han ikke var sikret, eller på anden måde. Han indikerer i al fald, at han overvejer det lidt, og det er jo ærligt nok. Men han beslutter sig for alligevel at holde sig til sandheden, selvom det er svært. Og det siger jo noget om ham som menneske, og han er jo kun 21 år.

Det er ret vildt. Tre dages kæmpe kamp for Joe om at komme ned til lejren, som han ikke ved er der eller ej.

Ja. Undervejs kalder han på Simon. Han prøver igen og igen. Men han ved jo godt, at formodentlig er der ikke noget at gøre. Sandsynlighed for, at Simon skulle tro, at han er i live, er så lille, at Joe regner jo egentlig ikke med, at Simon vil komme og kigge efter ham. Så han fortsætter bare døgn ud og døgn i ind tre dage, indtil han mangler 10 minutter fra lejren. De sidste 10 minutter eller...

Hvad der ville tage 10 minutter at gå.

Hvad der ville tage 10 minutter at gå, det tager Joe 9 timer. Og han bliver ved med at besvime. Han går ind og ud af bevidsthed og har så mange smerter og bliver plaget både af sit ben og Boney M. i kombination. Altså, man kan næsten ikke forestille sig noget værre. Men så sker der det mærkværdige, at han kravler simpelthen ind der, hvor de har deres toiletområde og lægger hånden ned i menneskelort. Og det virker som en slags lugtesalt, så han pludselig vågner op. Han kommer ligesom mere til bevidsthed, end han ellers var lige før. Og så begynder han at råbe igen. Og Simon og Richard ligger og sover. Og Richard tror, at det er en hund, der gjalder et eller andet, men alligevel så kommer Simon ud med sin lygte og finder Joe fuldstændig smadret.

Gad vide, hvad fanden de tænker. Det er jo en mand, der er genopstået fra de døde.

Og det er måske også det, der gør historien. Det der med, at man kan komme tilbage fra de døde, er jo sådan helt Jesus-agtigt. Altså, det burde ikke kunne lade sig gøre. Den umulige historie.

"Then we went back up the stream from where these cries had come from, maybe 200 or 300 yards outside the camp, and there was Joe. I couldn't completely believe it until I actually saw him, but then it was still a little difficult to believe that, because of the eerie night and the state he was in. Absolutely awful state. It was almost like he was a sort of ghost-like figure. I was like I had to sort of pinch myself almost to believe this was true, that this was really happening."

De få trukket ham ind i teltet. Og Joe i den her elendige tilstand, da han hører, at hans tøj er blevet brændt, fordi han vil gerne have sine almindelige bukser på, så bliver han rasende. Det siger noget om, hvor meget kraft og saft, der er i ham alligevel. Richard

kan simpelthen ikke bære at kigge på Joes knæ, så det er Simons opgave at tage den her overlevelsesdragt eller klatredragt af ham. De løfter den lige ned, kigger på knæet. Det er kæmpestort, blåt, gult og grønt, og der er sorte streger op. Det vil sige, at der allerede begyndte at komme betændelse i benet. Han risikerer simpelthen at få koldbrand. De kan slet ikke holde ud at kigge på det. De pakker ham ind igen. Og Joe siger, "I får ikke lov til at ødelægge mit tøj, fordi det er det, der har reddet mig. De her bukser... Det er dem, der har gjort, at det hele har kunnet lade sig gøre. De har holdt på mit knæ."

Så dem sparer de? Dem passer de på? Wauw, hvor er det vildt!

Ja. Jamen, også fordi de har ikke noget andet at give ham på i virkeligheden. Så han ligger der, og de prøver at vaske ham. Og lige så stille så kommer han sig. Det første mad, han får... Der er forskellige historier om det, men det første, de serverer, det er, at Richard samme nat laver nogle æg til ham. Og Joe kan slet ikke spise det overhovedet. Bare tanken om det fylder ham med væmmelse. Det er så tørt og væmmeligt. Så han indtager ikke noget. Han drikker lidt. Og forsvinder med jævne mellemrum ud af bevidsthed. Og Simon er bange for, han dør, så hver gang Joe er ved at sove, så rusker han i ham. Så mareridtet er jo ikke slut overhovedet.

Nej, og de har en tur ned ad bjerget også, som formentlig heller ikke er helt let.

Nej. Så får de hentet muldyrene og de lokale folk. Problemet er, at lokalbefolkningen her er mere optaget af at samle alle de forskellige ting, der er til overs fra ekspeditionen, end de er af at tage afsted. Så de giver sig virkelig, virkelig god tid. Og jeg tror heller ikke, at hverken Richard, Joe eller Simon taler særlig godt spansk, så de kan ikke rigtig kommunikere, og de kan ikke forklare, hvor alvorligt det faktisk er, og at det i virkeligheden er et kapløb om tiden for, at Joe overhovedet skal overleve. Da de finder Joe... faktisk har han virkelig dårlig ånde, hvilket kan tyde på, at hans krop er ved at gå i chok. Så altså, det er virkelig på et hængende hår på mere end et plan. Men til sidst kommer de ellers afsted. De får stavret den stakkels Joe med de her enorme smerter op på et muldyr. De binder ham rigtigt godt fast, så han ikke kan falde af. Men sadlen er ikke sat ordentlig fast, så det første, der sker, er, at Joe laver en 180 graders vending.

Nej, nej, nej!

Jeg var ved at sige en grønlandervending bare til hest eller muldyr. Og han hænger med hovedet nedad og bander og svovler. Og så får de bundet ham op igen og spændt sadlen. Og så viser det sig uheldigvis, at det her muldyr har en tendens til at gå til samme side, som Joes dårlige ben er, så det støder ind i alle mulige ting undervejs, hvilket gør, at Simon med en snestave... eller hvad hedder det?

En skistav?

Ja, han går bagved ved med en skistav og prøver at undgå, at Joes ben bliver yderligere smadret på vejen ned.

Nej, nej, nej, nej, nej.

Men det er jo et mareridt. Og det fortsætter. Det kan man ikke rigtig fornemme i bogen, men det er jo helt forfærdeligt det her, for da de endelig kommer ned til landsbyen, så vil militæret ikke sende dem afsted, fordi terrorgruppen Den Lysende Sti, som hænger Peru på det her tidspunkt, er i gang. Og formodentlig også fordi han forventer, at der er noget bestikkelse, som lige skal ordnes. Og de har ikke særlig mange penge. Det er faktisk lykkedes dem i sidste øjeblik at finde nogle penge, som Joe har gemt ude i terrænet. Det tager ret lang tid. Han har cirka 200 dollars ekstra. Så det skal de også lige have, inden de tager afsted. Så kommer de endelig ud af vagten. De når denne her by. Så kan de ikke komme til Lima, fordi at militæret ikke vil sende dem afsted. Og militæret er iskolde. De er fuldstændig ligeglade. I sidste øjeblik lykkedes det dem alligevel at skaffe en bil. Så kører de til Lima.

Så tænker man, "Nu er han reddet. Nu burde alt være godt. Ej, hvor det ender lykkeligt." Men det gør det faktisk ikke, fordi da han endelig kommer på hospitalet efter ti lange dage, så vil de ikke behandle ham. Han ligger bare dér ubehandlet, fordi de ikke stoler på, at den rejseforsikring, han har, er dækkende. Så han bliver ikke behandlet. Han ligger der med sit dårlige ben og enorme smerter og blå streger op ad benet, og det hele er ved at gå i koldbrand, og han er jo stadigvæk akut døende, nærmest, mere død end levende. Men til sidst får han behandlingen. De flyver hjem. De prøver at sætte hans ben på plads. De gør det ikke særlig godt, så de næste to år skal han igennem seks forskellige operationer, og han får at vide af lægerne, at han aldrig kommer til at gå uden at halte, og at han aldrig kan komme i bjergene igen.

Da de lander i London, henter Joes forældre ham, og de er rasende på Simon. De har

allerede hørt rygterne om, at han har skåret rebet. Og det er jo med til at skabe en dårlig stemning, indtil Joe faktisk aktivt fortæller, "Jamen, Simon har reddet mit liv ved at gøre det her." Fordi alternativet havde været enten, at de havde siddet fast oppe på bjerget, indtil en af dem var døde af kulde, eller indtil de begge var døde af kulde, eller indtil Simon var faldet ud over kanten, og så var de begge to blevet dræbt formodentlig også. Og altså i øvrigt når man falder med sådan nogle støvler med pigge på, altså, det er jo heller ikke godt, hvis man ryger ind i hinanden. Der er nogle forfærdelige bjergbestigerhistorier, hvor folk bliver viklet ind i rebet og skærer hinanden. Så det havde formodentlig været meget, meget værre. Så Simon har reddet Joes liv. Men der er en masse modstand omkring det her...

Ja, hvem er det? Er det pressen eller bjergbestigmiljøet?

Jeg tror, det er nogle af de gamle i bjergbestigmiljøet, som er lidt tilbageholdende og synes, at det er bare no go uanset hvad.

Men det er jo noget, der kommer til at forfølge Simon i årene, der ligger foran.

Ja, det er det. Altså, Simon ansøger blandt andet en bjergbestigerfond om tilskud til nogle rejser, fordi han vil gerne fortsætte i bjergene, men får nej, blandt andet fordi han har skåret rebet. Og det er det, der motiverer Joe nogle år senere til at skrive sin bog "Touching the Void," som jo er et mesterværk. Og Joe gør det i virkeligheden bare for ligesom at redde Simons ryg og sige tak for den enestående indsats, Simon har gjort. Og Simon skriver cirka 15 procent af bogen. Det står ikke helt klart, men det er de begge enige om. Så nogle af kapitlerne, hvor Joe har været uklar, der fylder Simon ind. Så de er jo et godt team, intet mindre.

Den ligger her på bordet foran os. Solgt i flere millioner eksemplarer. Det havde Joe nok ikke lige forventet, da han satte sig til tasterne.

Nej, han skrev selve rammen på syv uger, og så håbede han, at den måske ville sælge 4-500 kopier i bjergbestigerkredse. Og så bliver den jo pludselig kult. Og hele den er her historie er jo så også endt i både dokumentarfilm og podcasts i Danmark, for eksempel. Men Joe har også selv sagt, at det eneste, der egentlig mangler, er, at han synes, at det kunne være sjovt, hvis det blev lavet til en musical - har han sagt lidt ironisk. For sand-

heden er, at jeg tror, han er rigtig træt af denne her historie. Den har givet ham en enestående succes, fordi han jo både er blevet en anerkendt forfatter, men også en stor-slået foredragsholder. Men den har også været et åg, fordi han ville i virkeligheden gerne huskes som værende en dygtig bjergbestiger, og i stedet for husker man ham kun som ham, der faldt ned af bjerget. Ikke bare dengang, men faktisk adskillige gange.

Henrik, de kommer så vidt jeg husker tilbage til bjerget, til deres camp, og skal gense den. Prøv at fortælle om den historie.

Det er lidt en forfærdelig historie. Da de flyver mod Lima, der ud ad vinduet opdager de på vejen ind, at Siula Grande ligger der. Og Joe siger et eller andet om, at den forpulede motherfucker er der stadigvæk. Han er ikke specielt imponeret. Og da de lander, drikker han afsindig mange øl, fordi det bare er et mareridt, der kommer tilbage.

Men hvad skal de der? Hvorfor tager de tilbage?

Jamen, de skal lave en dokumentarfilm, sådan en rekonstruktion af, hvad det egentlig er, hvor alle tre bliver interviewet. Og ideen er i virkeligheden, at interviewene skal danne rammen om en film, hvor nogle af scenerne bliver rekonstrueret. Og det er en god film. Den bliver rigtig, rigtig god. Men begge bjergbestigere, Simon og Joe, bliver uvenner med instruktøren. Og især Joe bliver så forbandet over det hele. Man kan virkelig mærke, at spørgelserne kommer igen. Simon selv siger også, at han har ingen problemer med at være der overhovedet. Det er fint. Men han går mere eller mindre amok også. Så der sker en masse ting i dynamikken. Og det tragiske er, at så vidt jeg er orienteret, så har de faktisk ikke - Joe og Simon - snakket sammen siden. Joe er vistnok ret glad for den dokumentarfilm, men den slutter med - desværre - at Simon lige får skudt i skoene, at dele af de her klatrersamfund i England er kritiske over for hans handling. Og det er jo dybt uretfærdigt. Han burde jo i virkeligheden roses for at være den store helt. Så de her ganske få dage i '85 kommer til at definere deres begges liv på godt og ondt. Men det er, som om at Joe rammer Kong Midas. Det vælter ind med opgaver og succes. Alle synes, han er fantastisk. Og mange andre synes måske, at Simon, "Ah, var det ikke ham, der skar rebet over?" Det er uretfærdigt, jo. Altså, jeg synes, det er så sørgeligt for dem begge to i virkeligheden.

Hvad er det, der gør, at du er så fascineret af den her historie, Henrik?

Jeg tror, der er flere ting i det. For det første elsker jeg jo sådan nogle cliffhangers, hvor man hænger i lillefingerne over afgrunden, og det umulige sker. Og noget, jeg synes, der er godt i historier, både fiktive og sande, det er jo, når man tænker, "Nå, men så sker det her næste gang," og så sker det modsatte. Og det er det, denne her fortælling gør: Hver gang man tror, at nu kan det ikke blive værre, så bliver det meget, meget værre.

Ja! Ha ha ha!

Og jeg ved ikke, om det er værst... Altså, jeg tænker scenen til sidst, hvor Joe med sit brækkede ben mere død end levende sidder på en sadel på vej til at ride ud i solnedgangen, alt er godt - og så er sadlen ikke spændt.

Ja, den skulle lige styrte ud over en klippe. Det manglede lige.

Ja, det er det. Altså, det er så absurd på en eller anden måde, at det viser jo endnu en gang, at virkeligheden nogle gange overgår fiktion.

Henrik, tusind tak for, at du var med i dag.

Selv tak.

Den Yderste Grænse er produceret af Kontoret Juhl og Brunse for Nationalmuseet og Radio LOUD med Bjørn van Overeem som sikker kaptajn bag lyden. En særlig tak til Alaska Film and Video Production Resource og Arktisk Institut. Find serien på www.vorestid.dk eller dér, hvor du normalt finder dine podcasts.